

Список використаних джерел

1. From the universe to the dataverse URL: <https://www.economist.com/technology-quarterly/2021/01/07/from-the-universe-to-the-dataverse>
2. TAT-8: The First Transatlantic Optical System URL: <https://www.spiedigitallibrary.org/conference-proceedings-of-spie/1174/0000/TAT-8-The-First-Transatlantic-Optical-System/10.1117/12.963235.full?SSO=1>
3. Trans-Atlantic - Submarine Networks URL: <https://www.submarinenetworks.com/trans-atlantic>
4. The dunant subsea cable, connecting the us and mainland europe, is ready for service URL: <https://cloud.google.com/blog/products/infrastructure/googles-dunant-subsea-cable-is-now-ready-for-service>
5. Навчальні програми 5-9 класів (2017 рік) URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/zagalna-serednya-osvita/navchalni-programi/navchalni-programi-5-9-klas>

Берестова Н. А.

Черкаський національний університет ім. Богдана Хмельницького

МІЖСОБИСТІСНІ СТОСУНКИ В СІМ'Ї ТА ЇХ ВПЛИВ НА РОЗВИТОК ОСОБИСТОСТІ ШКОЛЯРА

Міжособистісні відносини – система установок, орієнтацій та очікувань членів групи щодо одне до одного, зумовлених змістом і організацією спільної діяльності цінностями, на яких ґрунтується спілкування людей.

Кожна сім'я містить у собі категорію спілкування та міжособистісних відносин серед членів сімей. У спілкуванні відбувається обмін інформацією та її інтерпретація, взаємне сприйняття, взаєморозуміння, співпереживання, формування симпатій чи антипатій, характеру взаємовідносин, переконань, поглядів, психологічний вплив, дозвіл протиріч, здійснення спільної діяльності. Таким чином, кожен з нас у своєму житті, взаємодіючи з іншими людьми, набуває практичні навички та вміння у сфері спілкування [7].

Життя в сім'ї неможливе без спілкування в ній, спілкування між чоловіком і дружиною, між батьками та дітьми у повсякденному житті. Контактів у сім'ї – це ставлення членів сім'ї один до одного та їх взаємодія, обмін інформацією, їхній духовний контакт. Спектр спілкування в сім'ї може бути дуже різноманітним. Крім бесід про роботу, домашнє господарство здоров'я, життя друзів і знайомих воно містить у собі обговорення питань, пов'язаних з вихованням дітей, мистецтвом, політикою тощо.

Кожен із способів родинного виховання, як показали результати проведених досліджень, впливає на емоційний стан дітей. Якщо доброзичливість і делікатність у спілкуванні батьків і дітей створює гарний настрій, додавши енергії, то наказовий стиль викликає у дітей образу, роздратування, зниження загального життєвого тону, подавленний настрій [1].

Від стилю спілкування залежать і виховні можливості сім'ї. Позитивні емоційні контакти дитини з батьками полегшують виховний вплив на неї, негативні ж, навпаки ускладнюють. Стиль спілкування в сім'ї впливає й на моральний розвиток дітей. Спілкування, засноване на повазі й довірі до дітей, сприяє формуванню в них почуття власної гідності, розвиває максимальну самостійність, доброзичливість.

Наказовий же стиль формує скритність, озлобленість, жорстокість, низький рівень людської гідності, безініціативність, звичку до сліпої підлеглості.

Негативні ефекти виховання в родині можуть бути наслідком не тільки негативних міжособистісних взаємин батьків і дітей, а й ненормованого розростання позитивних емоційних контактів між ними. Батьківська любов – це певний тип ставлення до дітей, що реалізується у формі позитивного емоційного спілкування.

За відсутності батьківської любові діти самі знаходять собі шлях визнання й привертання уваги: дорога на вулицю, де можна голосно кричати, бігати, падати, реготати, покурити тощо. Дитина сама обирає собі друзів й насолоджується радістю свободи. Адже таку атмосферу любові й дружби можна створити в будь-якій родині. Бенджамин Спок намагається наголосити на цьому у своїй книзі «Дитина і догляд за нею». Він пише: «Дітям найбільше у

світі потрібна любов відданих батьків, діти, що стали злочинцями, страждали не від недоліку покарань, а від недоліку любові, кожна дитина – особистість» [3].

Діагностика батьківської виховної позиції стосовно дитини, під впливом якої формується її особистість, дає можливість проаналізувати ті або інші особистісні якості й форми поведінки дітей. Так, М. Хоффман показує, якщо батьки застосовують для запобігання провин погрози, силові принуки, то діти скоріше відчувають страх покарання. Якщо ж батьки звертають увагу дитини на наслідки її вчинку для іншого, то у дитини згодом з'являється почуття провини (провину М. Хоффман розглядає як неприємне переживання індивіда, викликане усвідомленням наслідків свого вчинку для іншого) [6].

Патогенними для емоційного розвитку дитини є такі типи батьківського ставлення як емоційне ігнорування, гіперопіка, народжувана провиною, і опіка за принципом подвійного зв'язку. Такі характеристики є негативними для дитячої психіки. До прикладу, ігнорування дитини у ранньому дитинстві, тверда регламентація її поведінки, неправильні установки виховання приводять до формування у нього почуття неповноцінності, нереалістичних уявлень про себе, залежності від оцінок довколишніх, ворожості й підозрілості стосовно навколишнього світу, егоцентризму, нерозвиненості «соціального почуття», а також створюють труднощі у встановленні теплих і довірливих взаємин з іншими людьми.

Істотними патогенними факторами виховання є також гіперопіка з боку матері й надлишковий контроль, установка на сувору дисципліну у матері або батька. Материнська гіперопіка багато в чому має реактивний характер, компенсуючи нереалізовану потребу у визнанні й невротично загострений страх самотності. Чим більше виражена тривожність у батьків і страх можливого нещастя з дітьми, тим більше помітна їхня опіка. На відміну від норми, гіперопіка не зменшується, а збільшується з віком дітей, перешкоджаючи розвитку їхньої самостійності й упевненості в собі. Підвищений контроль і такі його прояви, як надмірна стимуляція, осудження, погрози й фізичні покарання обумовлені як особистісними особливостями батьків, так і взаєминами в сім'ї.

Отже, окреслюємо три основні підходи до формування особистості дитини в сім'ї та становлення її самооцінки [2].

- 1) підхід, де якості особистості є результатом сімейних впливів;
- 2) підхід, який ґрунтується на тому, що дитина сама визначає своє місце в контексті сімейних стосунків;
- 3) системний підхід, який дає змогу розглядати вплив сім'ї на особистість дитини на трьох рівнях: життєвий, актуальний досвід батьків; родовий досвід сім'ї; соціокультурний досвід людства.

При цьому кожний із трьох підходів допускає долучення досвіду самої дитини. Батьківське ставлення, зумовлене як цілісна система різноманітних почуттів стосовно дитини, поведінкових стереотипів, що практикуються у спілкуванні з нею, особливостей сприйняття й розуміння характеру дитини і її вчинків по суті – є одним з найважливіших чинників впливу сімейного виховання на формування особистості дитини, а всі описані як позитивні, так і негативні сторони сімейного впливу, стикаючись одна з одною, утворюють певні стилі виховання

Список використаних джерел і літератури

1. Бодалев А. А. Личность и общение / А. А. Бодалев. – М. : Педагогика, 1995. – 326 с.
2. Бородушкина Л. С. Изучение отношения младших школьников к родителям / Л. С. Бородушкина // Педагогический опыт как источник психолого-педагогических знаний в коллективе и личности школьника. – М., 1986. – С. 19–24.
3. Боулби Дж. Создание и разрушение эмоциональных связей / Дж. Боулби. ; пер. с англ. В. В. Старовойтова. – М. : Академ. Проект, 2004. – 232 с.
4. Буянов М. И. Ребенок из неблагополучной семьи: записки детского психиатра / М. И. Буянов. – М. : Просвещение, 1988. – 207 с. 4а. Гірняк А. Н. Поняттєво-категорійне поле і наукові підходи до розуміння взаємодії у психології / Андрій Гірняк // Психологія і суспільство. – 2017. – № 3. – С. 112-126.
5. Деусова Т. Е. Использование педагогических ситуаций в формировании морально-политических представлений у младших школьников в семье / Т. Е. Деусова // Педагогические проблемы руководства

семейным воспитанием : сб. науч. тр. / АПН СССР, НИИ общ. педагогики ; под ред. И. В. Гребенникова. – М. : НИИ ОП, 1980. – С. 80–82.

6. Хофман, Ф. Мудрость воспитания/Педагогика// Педагогика, 1979. – с. 25 - 30.

7. М Замятіна. Міжособистісні стосунки в сім'ї – 2009 – с.205-206.

Науковий керівник: к. пед. н. Лещенко І. Т.

Бурля О. А.

Черкаський національний університет ім. Б. Хмельницького

ФОРМУВАННЯ ЕСТЕТИЧНОГО СМАКУ МОЛОДІ НА ПРИКЛАДІ ТВОРЧОСТІ САЛЬВАДОРА ДАЛІ

Всебічний гармонійний розвиток особистості буде неповним без естетичної складової. Її рівень виявляється як у розвитку компонентів естетичної свідомості (почуттів, поглядів, переживань, смаків, потреб, ідеалів), так і в розвитку умінь і навичок активної перетворювальної діяльності у мистецтві, праці, побуті, людських стосунках.

Найважливішим завданням естетичного виховання є формування і розвиток естетичного сприйняття. Художній смак як складова естетичної культури є однією з вагомих ознак становлення людини, що демонструє рівень її самовизначення в мистецтві; фактично, це здатність людини робити вибір та оцінювати, яка ґрунтується на відчутті задоволення від споглядання конкретного мистецького об'єкта.

У педагогічному процесі мистецькі уподобання поступово набувають вагомості як самостійний феномен – як форма прояву особистістю її естетичного ставлення до творів мистецтва та життя через пізнання мистецтва. Людина, із сформованими ознаками естетичної культури, починає керувати своїми уподобаннями, вводити найбільш цікаві й емоційно пережиті з них до сфери інтересів і смаків або заперечувати і не приймати пізнане до ціннісних орієнтацій; а отже – самостійно вибудовувати власну траєкторію мистецького розвитку як суб'єкт власного життя.

В історії духовного життя суспільства називають дві основні тенденції формування і функціонування естетичного смаку. Це тенденція, пов'язана з емоційною домінантою в естетичній та художній культурі певних епох, і тенденція, в якій явно домінують раціональні моменти.

Сюрреалізм, до прикладу, існує вже понад пів віку і належить до популярних та впливових течій. Нині сюрреалістичні пошуки можна виявити практично у всіх видах мистецтва.

Його творці – молоді художники, поети розглядали сюрреалізм як спосіб пізнання підсвідомого, надприродного. За визначенням засновника та ідеолога напряму Андре Бретона сюрреалізм є «чистий психічний автоматизм, що має на меті висловити, або усно, або письмово, або іншим способом, реальне функціонування думки. Формування думки поза контролем з боку розуму, поза межами естетичних або моральних міркувань».

Створювався не просто новий стиль у мистецтві і літературі, а, в першу чергу, виявлялося прагнення переробити світ і змінити життя. Представники течії були впевнені, що несвідоме уособлює собою ту вищу істину, що має бути панівною.

Одним з найбільш яскравих представників сюрреалізму по праву можна вважати іспанського живописця Сальвадора Далі, спосіб життя, спосіб мислення максимально підтверджував характерні особливості напряму протягом життя.

Сальвадор Далі найбільш відомий завдяки сюрреалістичним картинам, хоча працював в різних стилях, починаючи з імпресіонізму і кубізму в юності і закінчуючи неокласицизмом у більш пізній період. Був визнаним майстром: створював ілюстрації, рекламні логотипи та інтер'єри, писав мемуари, сценарії і художні твори, видавав кулінарні книги і літографії.